

ÖRNEK 1 :

Bir fiziki haritada Çukurova ile Konya Ovası'nın farklı renklerle belirtilmiş olması, bu ovaların aşağıdakilerden hangisi bakımından farklı olduğunu gösterir?

- A) Yıllık yağış tutarı
- B) Yükselti
- C) Yüzölçümü
- D) Jeolojik yapı
- E) Toprak türü

(ÖSS 2000)

Çözüm:

Fiziki haritaların çiziliş amacı, derinlik ve yükselti basamaklarının dağılışını göstermektedir. Fiziki haritalarda derinlik ve yükselti basamakları renklerle gösterilir. Mavi ve tonları derinlik basamaklarını, yeşil renk alçak alanları, kahverengi ise yüksek alanları gösterir. Fiziki haritalarda farklı renklerle gösterilen yöreler yükselti bakımından farklıdır.

Yanıt: B

ÖRNEK 2 :

Gerçek yüzölçüm, arazideki yükseklik ve çukurluklar dikkate alınarak hesaplanır. İzdüşüm yüzölçüm ise arazideki yükselti ve çukurluklar dikkate alınmadan yapılan hesaplamalar sonucu elde edilir.

Buna göre, aşağıdaki illerden hangisinin gerçek yüzölçümü ile izdüşüm yüzölçümü arasındaki fark en azdır?

- A) Rize
- B) Kastamonu
- C) Konya
- D) Antalya
- E) Muğla

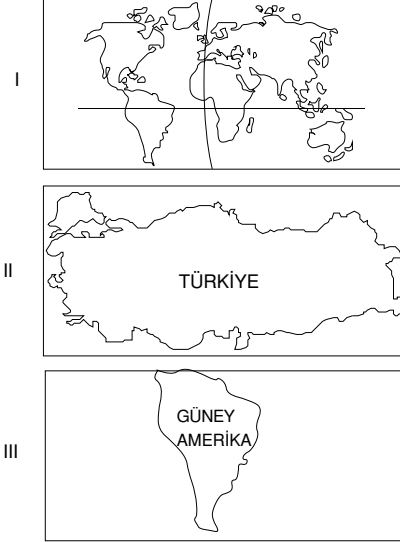
(Kavram Dershanesi Sorusu)

Çözüm:

Gerçek yüzölçümü ile izdüşüm yüzölçümü arasındaki farkın en az olduğu il, engebenin en az olduğu ildir. Rize, Kastamonu, Antalya ve Muğla illerinde yerşekilleri engebeldir. Konya ili engebenin az olduğu illerimizden biridir.

Yanıt: C

ÖRNEK 3 :

Yukarıda aynı boyutlardaki kağıtlara çizilmiş haritaların büyük ölçekten, küçük ölçeğe doğru sıralanışı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) I, II, III
- B) II, III, I
- C) III, I, II
- D) I, III, II
- E) II, I, III

(Kavram Dershanesi Sorusu)

Çözüm:

Ölçek değerinin büyük veya küçük olması kesir değerinin büyük veya küçük olması ile ilgilidir. Örneğin; $\frac{1}{100.000}$ ölçeği $\frac{1}{200.000}$ ölçeğine göre

daha büyük, $\frac{1}{50.000}$ ölçeğine göre daha küçüktür.

$$\frac{1}{50.000} > \frac{1}{100.000} > \frac{1}{200.000}$$

Büyük ölçekli haritalar; daha küçük alanı gösteren, daha az küçültme oranı ile çizilmiş ayrıntıyı gösterme gücü fazla olan haritalardır. Küçük ölçekli haritalar ise; daha büyük alanı gösteren, daha fazla küçültme oranı ile çizilmiş ayrıntıyı gösterme gücü az olan haritalardır.

Soruda verilen haritaların, harita alanları eşit olduğuna göre, en az küçültme oranı, en küçük alanlı olana (Türkiye haritasına) uygulanmıştır. Küçültme oranının en az olması harita ölçeğinin en büyük olması demektir. En büyük ölçekli harita Türkiye haritası, en küçük ölçekli harita ise Dünya haritasıdır.

Yanıt: B

ÖRNEK 4 :

1600 km uzunluğundaki bir karayolu 1/8.000.000 ölçekli bir haritada kaç cm ile gösterilir?

- A) 10 B) 20 C) 40
D) 60 E) 80

(Kavram Dershanesi Sorusu)

Çözüm:

1/8.000.000 ölçekli haritada;

Harita uzunluğu	Gerçek uzunluk
1 cm	8.000.000 cm
1 cm	80 km'dir.

O halde;

$$\frac{HU}{GU} = \frac{1 \text{ cm}}{80 \text{ km}} = \frac{x}{1600 \text{ km}}$$

$$x = \frac{1600}{80} = 20 \text{ cm'dir.}$$

Yanıt: B

ÖRNEK 5 :

1/3.500.000 ölçekli bir haritada 7 cm olarak gösterilen iki kent arası uzaklık gerçekte kaç km'dir?

- A) 140 B) 240 C) 245
D) 325 E) 450

(Kavram Dershanesi Sorusu)

Çözüm:

1/3.500.000 ölçekli bir haritada;

HU	GU
1 cm	3.500.000 cm
1 cm	35 km'dir.

O halde;

$$\frac{HU}{GU} = \frac{1 \text{ cm}}{35 \text{ km}} = \frac{7 \text{ cm}}{X}$$

$$x = 7 \cdot 35 = 245 \text{ km'dir.}$$

Yanıt: C

ÖRNEK 6 :

Gerçek uzaklığı 70 km olan iki kentin birbirine olan uzaklığı bir harita üzerinde 3.5 cm'dir.

Buna göre haritanın ölçeği aşağıdakilerden hangisidir?

- A) 1/4.000.000 B) 1/3.000.000
C) 1/2.000.000 D) 1/700.000
E) 1/500.000

(Kavram Dershanesi Sorusu)

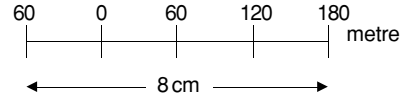
Çözüm:

HU	GU
3,5 cm	70 km ise
1 cm	20 km'dir.

$$\text{Ölçek} = \frac{HU}{GU} = \frac{1 \text{ cm}}{20 \text{ km}} = \frac{1}{2.000.000}$$

NOT : Km'yi cm'ye çevirmek için beş sıfır eklenir.

Yanıt: C

ÖRNEK 7 :

Yukarıdaki çizik ölçeğin kesir ölçek olarak değeri aşağıdakilerden hangisidir?

- A) 1/3.000 B) 1/6.000 C) 1/9.000
D) 1/60.000 E) 1/600.000

(Kavram Dershanesi Sorusu)

Çözüm:

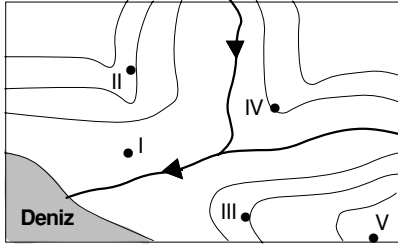
HU	GU
8 cm	(180 + 60) 240 m ise
1 cm	30 m'dir.

$$\text{Ölçek} = \frac{HU}{GU} = \frac{1 \text{ cm}}{30 \text{ m}} = \frac{1}{3.000}$$

NOT : Metreyi cm'ye çevirmek için iki sıfır eklenir.

Yanıt: A

ÖRNEK 8 :

Şekildeki izohips haritasında verilen noktaların hangi ikisi arasında yükselti farkı en fazladır?

- A) I – III B) II – III C) II – IV
D) II – V E) I – V

(Kavram Dershanesi Sorusu)

Çözüm:

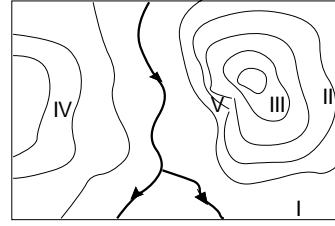
Deniz seviyesine göre aynı yüksekliğe sahip noktaların harita üzerinde birleştirilmesiyle elde edilen eğrilere eş yükselti (izohips) eğrileri denir. Bu eğrilerin şekli ve uzanışı, arazinin yerşekilleri hakkında bilgi verir.

İzohips eğrileri yöntemiyle çizilmiş haritalarda;

- 1- Kıyı çizgisi sıfır metre eğrisini gösterir.
 - 2- Nokta ile gösterilen yerler doruktur.
 - 3- Eğrilerin sık olduğu yerlerde eğim fazla, eğrilerin seyrek olduğu yerlerde ise eğim azdır.
 - 4- Aynı eğri üzerindeki noktalarda yükselti aynıdır.
- Bu bilgilere göre; haritadaki en alçak nokta I. nokta, en yüksek nokta ise V. noktadır. O halde, I. nokta ile V. nokta arasındaki yükselti farkı en fazladır.

Yanıt: E

ÖRNEK 9 :

Yukarıdaki izohips haritasında belirtilen noktaların hangisinde eğim en fazladır?

- A) I B) II C) III
D) IV E) V

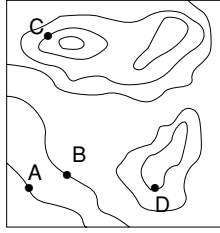
(Kavram Dershanesi Sorusu)

Çözüm:

Eşyüksekti eğrilerinin, diğer noktalara göre daha sık geçtiği V. noktada eğim en fazladır.

Yanıt: E

ÖRNEK 10 :

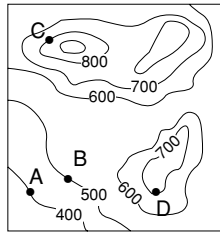
Yukarıdaki eş yükselti eğrileri yöntemiyle çizilmiş haritada işaretli A noktasının yüksekliği 400 m , B noktasının yüksekliği 500 m ise C ve D noktaları arasındaki yükselti farkı kaç metredir?

- A) 150 B) 200 C) 250
D) 100 E) 300

(Kavram Dershanesi Sorusu)

Çözüm:

A noktası 400 m, B noktası 500 m yüksekliğe sahip olduğuna göre izohips eğrileri 100 m aralıklarla çizilmiştir.

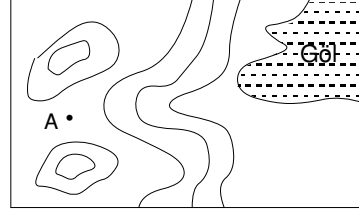

D noktasının yüksekliği 700 m
C noktasının yüksekliği 800 m'dir.
O halde, D noktası ile C noktası arasındaki yükselti farkı 100 metredir.

Yanıt: D

ÖRNEK 11 :

İzohips metodu ile çizilmiş aşağıdaki haritada eğriler 50 m'de bir geçirilmiştir.

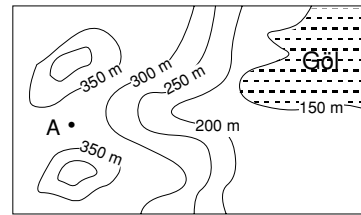

Göl yüzeyi deniz seviyesinden 150 metre yüksekte bulunduğuna göre, A noktası hangi yükselti değerleri arasında yer alır?

- A) 300 – 350 m B) 250 m – 300 m
C) 250 m – 200 m D) 200 m – 150 m
E) 150 m – 100 m

(Kavram Dershanesi Sorusu)

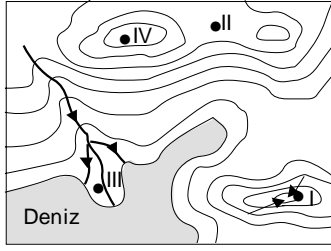
Çözüm:

A noktası 300 m'den yüksek, 350 metreden alçaktır.

Yanıt: A

ÖRNEK 12 :

Eşyüksekti eğrileri yöntemiyle çizilmiş yukarıdaki haritada numaralarla gösterilen merkezler sırasıyla hangi yerşeklinde bulunur?

	I	II	III	IV
A) Tepe	Boyun	Sırt	Çukur	
B) Çukur	Boyun	Delta	Tepe	
C) Sırt	Zirve	Vadi	Ova	
D) Boyun	Yamaç	Falez	Zirve	
E) Vadi	Tepe	Yamaç	Tepe	

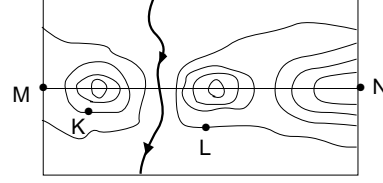
(Kavram Dershanesi Sorusu)

Çözüm:

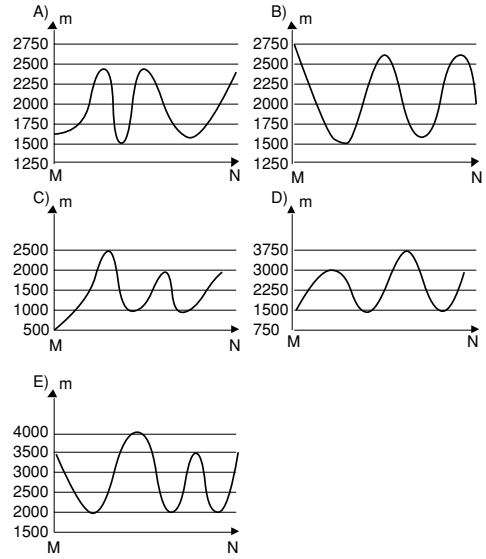
İzohips eğrileri ile çizilmiş haritalarda; (→) oklarla gösterilen yerler çukur, (←) ile gösterilen yerler tepe, iki tepe arasındaki alana boyun, akarsuyun denize döküldüğü yerde kıyı çizgisinin denize doğru ilerlediği kesimde ise delta (kıyı ovası) olduğu anlaşılır.

Yanıt: B

ÖRNEK 13 :

Yukarıdaki eşyüksekti yöntemiyle çizilmiş haritada K'nın yüksekliği 1750 m , L'nin yüksekliği 1500 m ise M-N doğrultusunun profili aşağıdakilerden hangisi olabilir?

(Kavram Dershanesi Sorusu)

Çözüm:

M-N doğrultusunda yüksekliğin değişimini gösteren grafiğin (profilin) bulunmasında izlenecek pratik yol, başlangıç noktası (M noktası) ile bitiş noktasının (N noktasının) yüksekliklerini bulup seçeneklerdeki grafiklere bakmaktır.

Haritada, eşyüksekti eğrileri 250 m aralıklarla geçirilmiştir. M noktası, 1500 m - 1750 m, N noktası ise 2250 m - 2500 m yükselti değerleri arasında olduğuna göre;

Yanıt: A